SekswerkExpertise
PLATFORM POSITIEVERBETERING SEKSWERKERS

INTEGRATIEF BELEID EEN ALTERNATIEF: DE DECRIMINALISERING VAN DE SEKSINDUSTRIE IN NIEUW-ZEELAND

In veel landen hebben sekswerkers geen andere keuze dan hun beroep uit te oefenen in illegale en duistere omgevingen. Repressief beleid[1] dwingt hen te werken onder moeilijke en gevaarlijke omstandigheden. Vaak moet opgebokst worden tegen onbegrip, morele afkeuring, vooroordelen en toenemende stigmatisering door de maatschappij, de politiek en de media. Beleidskeuzes in de seksindustrie worden frequent bepaald door morele overtuigingen, de wenselijkheid of onwenselijkheid van sekswerk. Het Zweedse beleidsmodel waarin klanten van sekswerkers zijn gecriminaliseerd, is hier een duidelijk voorbeeld van.

NIEUW-ZEELAND

In Nieuw-Zeeland was de houding ten opzichte van een nieuwe wetgeving nooit gebaseerd op een 'let's-get-rid-of-prostitution'-visie. Een repressief of restrictief seksindustriebeleid is in dit land geen overtuigende optie geweest. Al in 2003 aanvaardde het Nieuw-Zeelandse parlement de Prostitution Reform Act (PRA), waarbij de vrijwillige seksindustrie (18+) werd gedecriminaliseerd, dus uit het strafrecht werd gehaald. De invoering van de PRA markeert een belangrijk keerpunt in de seksindustrie van Nieuw-Zeeland. Sekswerk wordt sindsdien gezien als legitieme dienstverlenende arbeid. De seksbranche opereert onder dezelfde wettelijke rechten als elke andere beroepsgroep voor dienstverlening. Staatscontrole maakte plaats voor een minimum aan staatsinmenging. Dit integratieve beleid onderscheidt zich van het seksindustriebeleid in andere landen doordat moraal en emoties over prostitutie - binnen de beleidsvorming - zijn vervangen door pragmatisme en rationaliteit.

Verbeteringen op het gebied van de mensenrechten van sekswerkers, het bevorderen van hun welzijn, veiligheid en gezondheid op het werk, bescherming tegen geweld en uitbuiting, intensieve samenwerking, destigmatisering van sekswerk en bevordering van de volksgezondheid staan centraal in het Nieuw-Zeelandse seksindustriebeleid. Multipele wetenschappelijke studies tonen aan dat de decriminalisering van de seksbranche heeft geleid tot niet alleen een substantiële verbetering van de werk- en leefomstandigheden van sekswerkers, maar ook een positief effect heeft op mentale aspecten zoals het gevoel van eigenwaarde en zelfrespect van sekswerkers (Abel et al. 2010; Armstrong and Abel 2020; Platt et al. 2018 ; Rottier 2018; Vanwesenbeeck 2017; Wagenaar et al. 2017).

VAN ANGST NAAR STEUN

De sector wordt vertegenwoordigd door de Aoteoroa New Zealand Sex Workers' Collective (NZPC[2]) een krachtig georganiseerde belangenorganisatie die vestigingen heeft op strategische plekken in de

[1] Als het gaat over seksindustriebeleid wordt In het (internationaal) discours meer en meer gebruik gemaakt van de typologie van onderzoeker Östergren. Zij onderscheidt als eerste **repressief beleid** waarbinnen de seksindustrie (partieel) is gecriminaliseerd – het Zweedse Model is een voorbeeld. Ten tweede **restrictief beleid** waarin sekswerk is gelegaliseerd, dus wordt gezien als werk maar toch onderhevig is aan zware specifiek prostitutie gerichte repressieve maatregen zoals een verplicht vergunningstelsel en registraties (Landen waar dit beleid wordt gehanteerd zijn onder meer Nederland en Duitsland). Ten derde **integratief beleid** dat bereikt wordt door de vrijwillige seksindustrie (18+) te decriminaliseren. Dit beleid kenmerkt zich door minimale staatsbemoeienis en gelijke behandeling: dezelfde rechten, plichten en verantwoordelijkheden die ook gelden voor andere service industrieën (Nieuw-Zeeland, vier deelstaten in Australië en België hanteren dit integratief beleid).

[2] Voorheen de New Zealand Prostitutes' Collective.

grote steden, hetgeen de toegang voor sekswerkers tot informatie over de wetgeving, educatie over veilige seks, hulpverlening en medische controle aanmerkelijk heeft verbeterd. Door de decriminalisering voelen sekswerkers in plaats van angst om gearresteerd en geregistreerd te worden zich onder integratief beleid gesteund door de politie en het justitieel systeem. Kwaadwillende klanten of malafide bordeelbazen weten dat sekswerkers rechten hebben, en daar ook gebruik van zullen maken. Er zijn meerdere rechtszaken in Nieuw-Zeeland bekend waarin overtreders gesanctioneerd zijn vanwege ontoelaatbaar gedrag tegen sekswerkers. Dat schept vertrouwen tussen de sector en de politie, de overheid en het rechtssysteem, aldus woordvoerders van NZPC.

Het integratief beleid zet sterk in op intensieve samenwerking met alle betrokken partijen. NZPC is zowel nationaal als lokaal het eerste aanspreekpunt als het gaat over sekswerk-gerelateerde zaken. Geweld tegen sekswerkers is afgenomen, meldingsangst voor uitbuiting maakte plaats voor meldingsbereidheid. Het stigma op sekswerk is nog niet verdwenen, maar neemt sinds 2003 sterk af. De benoeming van een van de 'founding mothers' en boegbeeld van NZPC, Catherine Healy, tot Dame, het equivalent van Sir, mag een mooi voorbeeld zijn van hoe decriminalisering kan leiden tot vormen van destigmatisering.

PROCES VAN DECRIMINALISERING NOG NIET KLAAR

De PRA kent één omstreden punt: Section 19 van de wet bepaalt dat migranten sekswerkers zonder permanente verblijfsvergunning niet mogen werken in de Nieuw-Zeelandse seksindustrie. NZPC en haar bondgenoten voeren intensieve campagne om deze ban ongedaan te maken. Zij argumenteren dat deze groep sekswerkers juist vanwege hun illegaliteit verhoogd kwetsbaar is voor geweld. Wetenschappelijk onderzoek naar de leef- en werkomstandigheden van deze illegale sekswerkers bevestigt de ervaringen van de sekssector dat geweld en financiële, mentale en fysieke uitbuiting vooral in deze uitgesloten groep sekswerkers voorkomt. Ook tijdens de Covid-19-gerelateerde lockdown-periode bleek dat juist deze illegale sekswerkers in grote problemen verkeerden omdat zij niet in aanmerking kwamen voor financiële overheidssteun. Werken in het ondergrondse circuit ging voor hen gepaard met verhoogde kans op corona besmettingen, geweld en uitbuiting.

Tot slot, inderdaad, Nieuw-Zeeland wordt omringd door zeeën en verschilt hierin met landen in West-Europa. Echter, Nieuw- Zeeland is een multicultureel land met hoge migraties. Auckland is een stad waarbinnen zich circa 200 verschillende etniciteiten bewegen, met een stadsdynamiek vergelijkbaar met die van andere metropolen. Zowel in deze miljoenenstad als in de andere grote steden is het beleid van de overheid gericht op zelforganisatie, op 'peer-monitoring'. Onderzoek toont aan hoe deze benadering heeft geleid tot verbetering van de samenwerking met politie en gemeentelijke overheden.

NEDERLAND: VAN RESTRICTIEF NAAR REPRESSIEF BELEID?

Nederland koos in 2000 voor een restrictief beleid: het bordeelverbod werd opgeheven maar tegelijk voerden de meeste (grote) steden een vergunningenstelsel in. Door toenemende repressieve regels werd en wordt de branche in een harnas geduwd. Het al een aantal jaren op behandeling wachtend wetsvoorstel 'Wet Regulering Sekswerk' (Wrs) bepaalt onder meer dat alle sekswerkers, ook zelfstandigen, strafbaar worden gesteld tenzij ze bereid zijn zich landelijk te registreren en te voldoen aan een vergunningsplicht. De intentie van de Wrs is om de positie van sekswerkers te verbeteren en uitbuiting tegen te gaan. Voor ieder weldenkend mens zal het duidelijk zijn dat uitbuiting en mensenhandel binnen de arbeidsmarkt, dus niet alleen binnen de seksindustrie, resoluut bestreden moeten worden. De bedenkers van de Wrs hebben echter ernstig over het hoofd gezien dat door het stigma op sekswerk een groot aantal sekswerkers zich niet kan of wil laten registreren en daardoor ongewild verzeild raakt in het gevaarlijke ondergrondse circuit. Bovendien is er geen enkel bewijs dat een registratiesysteem helpt om misstanden tegen te gaan. Integendeel. Uit onderzoek in Duitsland, waar geëxperimenteerd is met een registratiesysteem, bleek dat 83 procent van de sekswerkers

weigerde zich te laten registreren - en zo in de illegaliteit belandde waar ze voorheen legaal werkten. Angst voor verlies van privacy was een belangrijke reden. Duitsland is een sprekend voorbeeld van hoe restrictief/repressief beleid kan leiden tot ongewenste contraproductieve effecten.

NIEUW-ZEELAND ALS VOORBEELD

Sekswerkorganisaties over de hele wereld verzetten zich tegen elke vorm van criminalisering van sekswerk, verwerpen ten stelligste de vereenzelviging van sekswerk met mensenhandel, en voeren al tientallen jaren campagne voor decriminalisering van hun beroep. Zij worden hierin ondersteund door onder meer de World Health Organisation, Amnesty International, UNAIDS en Human Rights Watch. Integratief beleid is een enorme stap voorwaarts gebleken in Nieuw-Zeeland. De destructieve impact van stigmatisering op sekswerkers werd begrepen, de focus kwam te liggen op de acceptatie dat sekswerk arbeid is, op effectieve samenwerking, financiële ondersteuning, zelforganisatie en – niet in het minst – op het verstaan van wat sekswerkers zeggen in plaats van over hen en zonder hen te beslissen.

REFERENTIES

Abel, G., Fitzgerald L., Healy C., and Taylor A., editors. (2010). *Taking the crime out of sex work. New Zealand sex workers' fight for decriminalisation*. Bristol: Policy Press.

Armstrong, L., and Abel, G. (2020*). Sex work and the New Zealand model, decriminalisation and social change.* Bristol: Bristol University Press.

Platt L., Grenfell P., Meiksin R., Elmes J., Sherman SG., Sanders T., Mwangi, P., Crago, A.L.& Tsai, A.C. (2018). Associations between sex work laws and sex workers' health: A systematic review and meta analysis of quantitative and qualitative studies. *PLoS Medicine* 15(12). e1002680. https://doi.org/10.1371/journal.pmed.100268.

Rottier, J. (2018). *Decriminalization of sex work: the New Zealand model – an analysis of the integrative sex industry policy in New Zealand (Aotearoa).* Eleven International Publishing, The Hague.

Vanwesenbeeck, I. (2017) Sex work criminalization is barking up the Wrong Tree. *Archives of Sexual Behavior*. The Official Publication of the International Academy of Sex Research.

Wagenaar, H., Altink, S., and Amesberger, H. (2017). *Designing prostitution. Intention and reality in regulating the sex trade*. Bristol: Policy Press, University of Bristol.